

GRATIAN. 3. Pars. ECCE, qui ordinandus est in Episcopum, non solum tempore suae Ordinationis, sed etiam omni tempore post Baptisma a crimine immunis esse debet.

ORDINANDUS IN EPISCOPUM SIT UNIUS UXORIS VIR. DISTINCTIO XXVI.

GRATIAN. SEQUITUR in utraque Epistola, unius uxoris virum, post Baptisma videlicet, non ante Baptisma. Unde

I. Hieronymus a scribit ad Oceanum, Epist. 83. [c. an. 390. e. Palestina Roman.] Post baptismum debet esse monogamus, qui in Episcopum est ordinandus.

UNUS uxoris virum, id est, monogamus post Baptisma. Si enim ante conjugem habuit, quae obicitur; non ei imputatur, cui coniugis novo homini nec stupra, nec alia, quae ante fuerunt, iam obstant.

CORR. ROM. a Hieronymus. Sententia quidem huius, & sequentis capituli sunt Patrum, qui citantur, id est, Hieronymi, & Augustini: verba tamen ista potius videntur sumpta ex collectaneis Bedae, & ex Glossa ordinaria; huius quidem capituli in primam ad Timoth. cap. 3. sequentis vero in Epistolam ad Titum c. 1.

GRATIAN. CONTRA vero testatur scribens

II. AUGUSTINUS in Epistola ad Titum. [an. 401. in Africa.] Qui ante Baptisma habuerit uxorem, & post Baptisma aliam, ordinandus non est.

Cutis intelligitur, qui nec eum, qui Catechumenus, vel Paganus habuit alteram, ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur, non de peccato. Nam in Baptismo peccata omnia dimittuntur: & qui dixit: Si quis virgo, non peccat, satis declaravit nuptias non esse peccatum. Propter sanctitatem autem Sacramenti, sicut femina, si catechumena vitata est, non potest post Baptisma inter Dei virgines consecrari: ita non absurde visum est bigamum non peccasse, sed normam sacramenti amississe, non ad vitae meritum, sed ad ordinationis Ecclesiasticae signaculum necessarium. Et sicut plures antiquorum Patrum uxores, significaverunt futuras ex omnibus gentibus Ecclesias, uni vero subditas, id est, Christo: ita noster Antistes, id est, Episcopus unius uxoris vir significat ex omnibus gentibus unitatem uni viro Christo subditam.

I. Itaque sicut duobus dominis servire, sic ab uno Deo apostatare, & in alterius superstitionem ire, non licet.

CORR. ROM. a De peccato. Sequebatur, propter sanctitatem sacramenti, sicut si femina, &c. Restitutum est totus hic locus, ex Glossa ordinaria. Nam apud B. Augustinum, & reliquos Collectores copiosius etiam est.

III. Item INNOCENTIUS I. Ruffo, & Eusebio, & ceteris Episcopis Macedon. Epistola 22. c. 2. [an. 414. Romae in Macedonia.]

Bigamus a probatur, qui ante Baptisma habuerit uxorem, & post Baptisma alteram.

DEinde h ponitur non dici oportere bigamum eum, qui catechumenus habuerit, atque amiserit uxorem, si post Baptisma fuerit aliam sortitus, eamque primam videri, quae novo homini copulata sit; quia illud conjugium per Baptismi sacramentum cum ceteris criminibus sit ablatum. Quod cum de una utique dicitur, certe, si tres habuerit in vetere postus homine uxores, erit ei, quae post Baptisma quarta est, sic interpretantibus prima, & virginis, & aequae nomen accipiet, quae quarto ducta est loco. Quis (oro) istud non videat contra Apostoli esse preceptum, qui ait, unius uxoris virum oportere fieri? Sacerdotem? Sed obicitur, quod in Baptismo totum, quicquid in vetere homine gestum est, fit solutum. Dicite mihi (cum pace vestra loquor) crimina tantum dimittuntur in Baptismo, an & illa, quae secundum Domini praepcepta, ac Dei instituta complectuntur? Uxorem ducere crimen est, an non est crimen? Si crimen est, ergo (praefata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui, ut crimina committerentur, in Paradiso praepceptum: cum ipse eos benedixit. Si vero non est crimen, quia quod Deus instituit, nefas sit crimen appellari, & Salomon addidit: Etenim a Deo preparatur viro uxor, quomodo creditur inter crimina esse dimissum, quod auctore Deo legitur consummatum? Quid de talium filius percensetur? Numquid non erunt admittendi in hereditatis consortio, quia ex ea suscepti sunt, quae ante Baptisma fuit uxor, eruntque appellandi vel naturales, vel spurii: quia non est legitimum matrimonium, nisi illud (ut vobis videtur) quod post Baptisma assumitur? Ipse Dominus, cum interrogaretur a Judaeis, si liceret dimittere uxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit: Quod ergo Deus iunxit, homo non separet. Ac ne de his locutus esse credatur, qui post baptismum d fortuntur, meminertur hoc & a Judaeis inter-

rogatum, & Judaeis esse responsum. Quero, & sollicitus quero, si una eademque sit uxor ejus, qui ante Catechumenus, postea fit Fidelis, filioque ex ea, cum esset Catechumenus, suscepit; ac postea alios, cum Fidelis; utrum sint appellandi fratres, an non habeant, postea defuncto patre, eriscunda hereditatis consortium, quibus filiorum nomen regeneratio spiritualis creditur abtulum est, quae (malum) ratio est, hoc defendi, & vacua magis opinione jactari, quam aliqua auctoritate roborari? cum non possit inter peccata deputari, quod Lex praepcepit & Deus iunxit? Numquid si quis Catechumenus virtutibus studuerit, humilitate secutus fuerit, patientiam tenuerit, elemosynas fecerit, morti destinatos qualibet ratione eripuerit, adulteria horruerit, castitatem tenuerit; quare si haec, cum fuerit factus Fidelis, amittit; quia per Baptisma, totum, quod vetus homo gesserat, putatur auferri? Apiciamus gentilem hominem Cornelium, orationibus, atque elemosynis vacantem, Angelum audientem per revelationem, ipsi sumque Petrum videntem; numquid per Baptisma haec illi ablata sunt, propter quae ei Baptismus videtur esse concessus? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur: quia quicquid bene gestum fuerit, & secundum praepcepta Legalia custoditum, non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula, quia Dei mandato percutitur, non potest dici peccata: & quod peccatum non est, solum inter peccata, credi omnino non debet: eritque integrum astimare aboleri non posse prioris nomen uxoris, cum non dimissum sit pro peccato, quod ex Dei sit voluntate completum.

CORR. ROM. a Bigamus. Rubrica huius capituli, & sequentis, quae in codicibus impressis erant transpositae, in suum locum ex aliquot manuscriptis sunt restituta.

Hominem uxores. Sic in omnibus manuscriptis, & apud Burchardum, & Ivonem part. 1. c. 292. quamvis in originali, & apud eundem Ivonem part. 8. c. 303. paulo aliter, & obcurius legatur.

Præcepit. In orig. & apud ceteros Collect. legitur, in Paradiso cum ipse eos iungeret, benedixit.

Qui post Baptisma. Apud Burchardum, & Ivonem in prima parte legitur: quae post Baptisma sortiantur. Sed in originali, & apud Ivonem part. 8. & in Pannormia, & infra xxviii. q. 1. c. monquid, hoc modo: qui post Baptisma uxores sortiantur. Verum ob Glossam nihil est mutatum.

Ipsaque Petrum. Apud Innocentium in codice Canonum, & Burchardum est: atque elemosynis revelationem, Petrumque ipsum vidisse. Apud ipsum Innocentium in tomis Conciliorum: per revelationem Angelum, Petrumque ipsum vidisse. Apud Ivonem: Petrum ipsium revelatione vidisse.

Petrus. Virginitas. 2. V. C. aut. An. 2. V. C. aut. Gesserat. V. C. gesserit. Numquid per baptismum. ne per baptismum hac illi ablata sunt. Ita 3. vet. Cod.

IV. Item AMBROSIIUS lib. 1. de officiis, c. ult. [an. 377. in Insubria.] In Baptismo culpa dimittitur, non lex conjugii abolitur. Una tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipso conjugio lex est non iterare conjugium, nec secundae conjugii sortiri conjunctionem. Quod plerique mirum videntur, cur etiam ante Baptisma iterata conjugia electioni muneris, & praerogativa Ordinationis impedimenta generent, cum etiam delicta obesse non solent, si lavacri remissa fuerint Sacramento. Sed intelligere debemus, quia in Baptismo culpa dimitti potest, lex aboleri non potest. In conjugio non culpa, sed lex est. Quod culpa est igitur, in Baptismo relaxatur: quod legis est, in conjugio non solvitur. Quomodo autem potest hortator esse viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit?

CORR. ROM. a Iterata. Apud B. Ambrosium locus hic variè legitur. Nam in antiquis impressionibus habetur, iterato conjugio. In recentioribus vero iterati conjugii: itemque in Pannormia, & apud Ivonem. In his tamen, quae sequuntur, concordant, sic legendo, ad electionem muneris, & praerogativam ordinationis impedimenta generentur.

JOANNES etiam Baptista dum Herodem ab incestu prohiberet dicens: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, evidenter ostendit inter Invidentes conjugia esse: Unde datur intelligi, quod bigami dicuntur non solum, qui post Baptisma conjugia frequentant, sed etiam, qui ante Baptisma unam, & post Baptisma alteram habuisse probantur. I. Bigamus vero in Sacerdotem ordinari non debet: non quia deliquerit secundum accipiendum uxorem: sed quia praerogativa exutus est Sacerdotis. Unde ait

V. AMBROSIIUS ad Vercellenses, lib. 10. Epist. 82. [c. an. 397. Mediolano in Liguria.] Non peccat bigamus, sed praerogativa Sacerdotis exuitur. Qui sine crimine est unius uxoris vir, tenetur ad legem Sacerdotii suscipiendi. Qui autem iteraverit conju-

gium, culpam quidem non habet coquinari, sed praerogativa exuitur Sacerdotis.

EPISCOPI ET ORDINATI SACRIS MATRIMONIO NON GAUDEANT. DISTINCTIO XXVII.

GRATIAN. Quid autem unius uxoris vir Episcopus esse jubetur; queritur, an de tempore Ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore suae administrationis, ejus possit copula fungi, quam unicam, & virginem sibi despondit. Hoc frugiter dicens

VII. IDEM ad eundem [c. an. 865. Romae in Germaniam.] P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia Sacramenta Ecclesiastica quisque prout vult, fingat, & non vere facta, sed inchoavit. Pann. 1. 3. c. 206. fidei jura consistunt, nec Canones sacri rite observantur. Quid enim profuit Simoni Magi Baptisma sacrum fuisse suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? At enim: Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac negotia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hac cogitatio cordis tui: in se enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi resipiscant, spirituali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiri sunt, & statim perierunt.

CORR. ROM. Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Palae) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivonem. In Pannormia autem est sejunctum.

VIII. Item CALIXTUS Papa II. [Imò Urbanus II. c. an. 1090.] In sacris Ordinibus constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad penitentiam redigi debere juxta sacrorum Canonum diffinitiones iudicamus.

CORR. ROM. Hic Canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento iustissimi Concilii ab Urbano secundo habiti c. 2. ex eodem vero Concilio sunt Canones, Alienationes XII. q. 2. & Paternarum XXV. q. 3.

Hic distinguendum est, quod voventium alii sunt simplices voventes, de quibus Augustinus, & Theodoros locuti sunt: alii sunt, quibus post votum, beneficium accedit consecrationis, vel propositum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus scripserunt. Unde scribens ait

IX. IDEM Hieronymus contra eundem Jovinianum lib. 2. [an. 390. in Palestina.] Incesta sunt virgines, quae post consecrationem nubunt.

Virgines, quae post consecrationem nupserunt, non tam adulterae sunt, quam incestae.

ORDINANDI SACRIS CONTINENTIAM PROFITEANTUR. DISTINCTIO XXVIII.

ECCE ostensum est, quod nolentes vivere continentiam, nec ad Subdiaconatum, nec ad superiores possunt gradus ascendere. Unde ad Subdiaconatum accedentes, non sine voto castitatis jubentur admitti, auctoritate B. Gregorii, qui scribens ait

I. B. GREGORIUS Petro Subdiacono lib. 1. Epist. 42. in fin. [an. 591. Romae in Sicilia.] Non fiat Subdiaconus, qui se castitatem non promiserit.

Nullum facere Subdiaconum praesumant Episcopi, nisi qui se se victurum castitatem promiserint. Et nonnullis interjectis: Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

II. Item INNOCENTIUS II. in Concilio Romano c. 5. [an. 1139. Roma.] Subdiaconus, & supra constituti, incontinentes, uxorem, aut concubinam ducentes, Ecclesiastico beneficio, & officio careant.

Decernimus, ut ii, qui in ordine Subdiaconatus, & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, Officio, atque Ecclesiastico Beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, & sacrarium Spiritus Sancti debeant esse, & dici; indignum est eos cubilibus, & immunditibus delere.

III. Item ex CONCILIO TOLETANO IV. c. 26. [an. 633. in Hispania.] Casti se victuros promittant in Diaconos, vel Presbyteros ordinandi.

Quando Presbyteri, aut Diaconi per parochias constituuntur; oportet eos primum professionem Episcopo E ii

VI. Item NICOLAUS Papa I. ad Albinum Viennens. Ecclesiae Archiepiscopus. [c. an. 865. Romae in Germaniam.] Quae sanctimonialis se esse fixerat, nubere non valet.

Quod interrogati de femina, quae post obitum mariti sibi sacrum velamen super caput suum imposuit, & fixit se sub eodem velamine Sanctimonialiam esse; postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi videtur, quia per hypocritam Ecclesiasticam regulam conturbare voluit, & non legitime in

GRATIAN. 1. Pars. MATRIMONIO NON GAUDEANT. DISTINTIO XXVII. Quid autem unius uxoris vir Episcopus esse jubetur; queritur, an de tempore Ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore suae administrationis, ejus possit copula fungi, quam unicam, & virginem sibi despondit. Hoc frugiter dicens

VII. IDEM ad eundem [c. an. 865. Romae in Germaniam.] P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia Sacramenta Ecclesiastica quisque prout vult, fingat, & non vere facta, sed inchoavit. Pann. 1. 3. c. 206. fidei jura consistunt, nec Canones sacri rite observantur. Quid enim profuit Simoni Magi Baptisma sacrum fuisse suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? At enim: Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac negotia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hac cogitatio cordis tui: in se enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi resipiscant, spirituali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiri sunt, & statim perierunt.

CORR. ROM. Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Palae) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivonem. In Pannormia autem est sejunctum.

VIII. Item CALIXTUS Papa II. [Imò Urbanus II. c. an. 1090.] In sacris Ordinibus constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad penitentiam redigi debere juxta sacrorum Canonum diffinitiones iudicamus.

GRATIAN. 1. Pars. MATRIMONIO NON GAUDEANT. DISTINTIO XXVII. Quid autem unius uxoris vir Episcopus esse jubetur; queritur, an de tempore Ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore suae administrationis, ejus possit copula fungi, quam unicam, & virginem sibi despondit. Hoc frugiter dicens

VII. IDEM ad eundem [c. an. 865. Romae in Germaniam.] P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia Sacramenta Ecclesiastica quisque prout vult, fingat, & non vere facta, sed inchoavit. Pann. 1. 3. c. 206. fidei jura consistunt, nec Canones sacri rite observantur. Quid enim profuit Simoni Magi Baptisma sacrum fuisse suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? At enim: Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac negotia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hac cogitatio cordis tui: in se enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi resipiscant, spirituali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiri sunt, & statim perierunt.

CORR. ROM. Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Palae) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivonem. In Pannormia autem est sejunctum.

VIII. Item CALIXTUS Papa II. [Imò Urbanus II. c. an. 1090.] In sacris Ordinibus constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad penitentiam redigi debere juxta sacrorum Canonum diffinitiones iudicamus.

CORR. ROM. Hic Canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento iustissimi Concilii ab Urbano secundo habiti c. 2. ex eodem vero Concilio sunt Canones, Alienationes XII. q. 2. & Paternarum XXV. q. 3.

Hic distinguendum est, quod voventium alii sunt simplices voventes, de quibus Augustinus, & Theodoros locuti sunt: alii sunt, quibus post votum, beneficium accedit consecrationis, vel propositum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus scripserunt. Unde scribens ait

IX. IDEM Hieronymus contra eundem Jovinianum lib. 2. [an. 390. in Palestina.] Incesta sunt virgines, quae post consecrationem nubunt.

Virgines, quae post consecrationem nupserunt, non tam adulterae sunt, quam incestae.

ORDINANDI SACRIS CONTINENTIAM PROFITEANTUR. DISTINTIO XXVIII.

ECCE ostensum est, quod nolentes vivere continentiam, nec ad Subdiaconatum, nec ad superiores possunt gradus ascendere. Unde ad Subdiaconatum accedentes, non sine voto castitatis jubentur admitti, auctoritate B. Gregorii, qui scribens ait

I. B. GREGORIUS Petro Subdiacono lib. 1. Epist. 42. in fin. [an. 591. Romae in Sicilia.] Non fiat Subdiaconus, qui se castitatem non promiserit.

Nullum facere Subdiaconum praesumant Episcopi, nisi qui se se victurum castitatem promiserint. Et nonnullis interjectis: Quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.

II. Item INNOCENTIUS II. in Concilio Romano c. 5. [an. 1139. Roma.] Subdiaconus, & supra constituti, incontinentes, uxorem, aut concubinam ducentes, Ecclesiastico beneficio, & officio careant.

Decernimus, ut ii, qui in ordine Subdiaconatus, & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, Officio, atque Ecclesiastico Beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, & sacrarium Spiritus Sancti debeant esse, & dici; indignum est eos cubilibus, & immunditibus delere.

III. Item ex CONCILIO TOLETANO IV. c. 26. [an. 633. in Hispania.] Casti se victuros promittant in Diaconos, vel Presbyteros ordinandi.

Quando Presbyteri, aut Diaconi per parochias constituuntur; oportet eos primum professionem Episcopo E ii

VI. Item NICOLAUS Papa I. ad Albinum Viennens. Ecclesiae Archiepiscopus. [c. an. 865. Romae in Germaniam.] Quae sanctimonialis se esse fixerat, nubere non valet.

Quod interrogati de femina, quae post obitum mariti sibi sacrum velamen super caput suum imposuit, & fixit se sub eodem velamine Sanctimonialiam esse; postea vero ad nuptias rediit: bonum mihi videtur, quia per hypocritam Ecclesiasticam regulam conturbare voluit, & non legitime in

GRATIAN. 1. Pars. MATRIMONIO NON GAUDEANT. DISTINTIO XXVII. Quid autem unius uxoris vir Episcopus esse jubetur; queritur, an de tempore Ordinationis hoc sit accipiendum, ut tempore suae administrationis, ejus possit copula fungi, quam unicam, & virginem sibi despondit. Hoc frugiter dicens

VII. IDEM ad eundem [c. an. 865. Romae in Germaniam.] P A L E A.

Nam si consenserimus, quod omnia Sacramenta Ecclesiastica quisque prout vult, fingat, & non vere facta, sed inchoavit. Pann. 1. 3. c. 206. fidei jura consistunt, nec Canones sacri rite observantur. Quid enim profuit Simoni Magi Baptisma sacrum fuisse suscipere, & in Christianitate permanens se finxisse, cum per Apostolum fraude ejus detecta, quod sibi futurum esset, pronunciatum fuit? At enim: Pecunia tua tecum sit in perditionem: cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac negotia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hac cogitatio cordis tui: in se enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Ideo tales, nisi resipiscant, spirituali gladio percutere censemus. Non enim fas est Spiritui Sancto mentiri, sicut Ananias, & Saphira mentiri sunt, & statim perierunt.

CORR. ROM. Caput hoc in multis Gratiani codicibus (in quibus habetur sine nomine Palae) est conjunctum superiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Ivonem. In Pannormia autem est sejunctum.

VIII. Item CALIXTUS Papa II. [Imò Urbanus II. c. an. 1090.] In sacris Ordinibus constituti non ducant uxores, & si duxerint, separentur.

Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disjungi, & personas ad penitentiam redigi debere juxta sacrorum Canonum diffinitiones iudicamus.

CORR. ROM. Hic Canon inventus est in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento iustissimi Concilii ab Urbano secundo habiti c. 2. ex eodem vero Concilio sunt Canones, Alienationes XII. q. 2. & Paternarum XXV. q. 3.